

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра педагогіки початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи теорії музики та гра на музичних інструментах»

Освітня програма «Початкова освіта» перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузь знань 01 «Освіта»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від «28» серпня 2019 р.

м.Івано-Франківськ-2019

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи теорії музики та гра на музичних інструментах
Викладач (-і)	проф. Вовк Мирон Васильович
Контактний телефон викладача	0957151026
Е-mail викладача	myronvovk@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?
Консультації	Очні консультації : 4-години Розклад присутності в офісі: середа 16:00-18:00 год. ауд. № 210.
2. Анотація до курсу місце даної дисципліни в програмі навчання; тематика тощо	
<p>Дисципліна «Основи теорії музики та гра на музичних інструментах» - вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на III-му курсі у шостому семестрі і є основою музично-практичної підготовки майбутнього вчителя початкових класів. Завдання даної дисципліни, через музично-теоретичні знання і практично-виконавські навички, сформувати у майбутнього вчителя ґрунтовну базу самостійного поповнення музичних знань та творчого педагогічного мислення. У зв'язку з цим, майбутнім вчителям пропонуються ряд завдань з основ теорії музики та формування виконавських навичок, через музично-інструментальне виконавство. Таке логічне поєднання музично-теоретичних знань і гри на музичних інструментах, сприяє реалізації знань з теорії музики у практичну виконавську площину. Це стимулює студентський інтерес до вивчення матеріалу, вчить самостійно та творчо мислити, розширювати коло знань з дисциплін музично-теоретичного циклу.</p> <p>Як результат, майбутній вчитель початкової школи, повинен володіти основними визначеннями та категоріями з основ теорії музики, навичками гри на музичному інструменті і через слуховий контроль та навички самостійного музичного аналізу ґрунтовно усвідомлювати музичний матеріал.</p>	

1.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорії музики та гри на музичних інструментах» є навчання студентів теорії музики, що у поєднанні з музично-інструментальним виконавством забезпечить розвиток їх музичних здібностей, зокрема музично-слухові уявлення на основі яких формуються знання про музичні явища, необхідні для свідомого сприймання та виконання музичних творів. Навчання майбутніх вчителів початкових класів основ теорії музики передбачає такі завдання: розвинути музичні здібності, ладове чуття, музично-слухові уявлення, музично-ритмічне чуття, дати основи нотної грамоти, яка є складовою музичної грамоти, навчити студентів розуміти нотний запис і сформувати вміння співати по нотах. Сформувати у майбутнього вчителя початкової школи уявлення про елементи музичної мови (засоби музичної виразності) та музичні явища. Навчити майбутнього педагога розуміти ідейно-художній зміст музичних творів і визначати їх форму.</p> <p>Через гру на музичних інструментах ознайомлювати студентів з кращими творами сучасної, народної та класичної музичної спадщини, а також зі способами її виконання.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Згідно до вимог освітньо-професійної програми студенти зможуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> набути знань з теорії музики, що забезпечить їм можливість визначити тональний план, структуру акордів; стильові особливості даного твору і добирати супровід до загальної мелодії; оволодіти чистотою інтонування мелодії, чути будову акордів і їх розміщення; орієнтуватись у будові мелодії; майбутній вчитель оволодіє навиками утримувати слухом тональність, відчувати лад, відхилення і тяготіння; оволодіння даним навчальним курсом теорії музики та гри на інструменті, студент зможе запам'ятовувати й відтворювати голосом та на інструменті певні музичні комплекси; у результаті інструментальної підготовки він зможе виконувати музичні твори для слухання; через засоби музичної виразності тонко розкривати художній образ музичного твору; володіти навиками самостійної роботи над опануванням новими музичними творами; знати специфічні виконавські особливості шкільного репертуару; володіти навиками гри на слух, уміти вникати в замисел, образ та на музичному інструменті допомагати створенню цілісного характеру та образу музичного твору. 	
5. Організація навчання курсу	
«Основи теорії музики та гри на музичних інструментах»	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	4

практичні				26	
самостійна робота				60	
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий	
Шостий	Початкова освіта		Третій		
Тематика курсу					
Тема, план	<i>Форма заняття</i>	Література	Завдан ня, год	Вага оцін ки	Тер мін вико нанн я
Модуль 1. Тема 1 Теорія музики 1. Музичний звук, властивості та якості музичного звуку, звукоряд. 2. Правопис штилів, запис пауз, розташування звуків на нотному стані. 3. Басовий та скрипічний ключі. 4. Такт, тактова риска, розмір, метр, ритм. 5. Літерна система позначення звуків.	Лекція	Печерська Е.П. Урок музики в початкових класах: навч. посібник / Е.П. Печерська. – К.: Либідь, 2001. – 272 с.		Максимальна оцінка - 5	два тижні
Тема 2 Ритм і метр 1. Запис нот у басовому ключі. Транспонування, види транспонування. 2. Ритмічна сторона музики. Швидкість виконання музичного твору. 3. Знаки збільшення нотних тривалостей. Паузи. 4. Такт. Затакт. Групування тривалостей у простих тактах. 5. Синкопа. Пунктирний ритм.	Лекція	Теплов Б.М. Технология музыкальных способностей / Б.М. Теплов // Избранные труды. – М.: Педагогика, 1985. – Т.1. – 398 с.			два тижні
Тема 3 Інтервали 1. Щаблева і тонова величина інтервалів. Інтервали між основними щаблями звукоряду. 2. Прості і складені інтервали. Обернення інтервалів. 3. Консонанси і дисонанси. 4. Діатонічні і хроматичні інтервали.	Лекція	Мельник-Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности. / А.А. Мельник-Пашаев. – М., 1981. – 394 с.			два тижні
Модуль 2. Тема 1 Лад. Тональність. Лади народної музики	Практична	Далькроз Е. Ритм, його виховне значення для життя і мистецтва / Е. Далькроз // 6 лекцій /			два тижні

1. Визначення ладу на музичних прикладах на слух. 2. Види мінору, їх будова, особливості, звучання. 3. Дайте дефініцію тональності. 4. Що таке дієзні тональності, бемольні тональності? Їх будова. 5. Лади народної музики: визначення та особливості. Сольфеджування вправ у різних ладах. Пентатоніка. 6. Особливості будови дорійського, міксолідійського ладів. 7. Пентатоніка. Сольфеджіо, визначення на слух.		пер. Гнесіної. – М., 1929.			
Тема 2 Акорди. Тризвук і його види 1. Акорд. Тризвук. Тонічний тризвук. 2. Будова мажорного і мінорного тризвуків. 3. Обернення тризвуків. 4. Збільшений і зменшений тризвук. 5. Розв'язання головних тризвуків та їх обернень. 6. Тризвуки мажору і мінору та їх обернення від звука.	Практична	Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі: навч. метод. посібник / О. Ростовський. – Тернопіль: Богдан, 2000. – 216 с.			два тижні
Тема 3 Засоби музичної виразності 1. Звуковиражальна інтонаційна природа музики. 2. Музика як мистецтво. 3. Мелодія, гармонія, лад, ритм, темп, динаміка, стрій, артикуляція, поліфонія, тембр, фактура, форма – основні засоби музики.	Практична	Арчажникова Л. Г. Профессия-учитель музыки. / А. Л. Арчажникова – М.: Просвящение, 1984, – 111 с.			два тижні
Гра на музичному інструменті					
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни					
1. Технічний матеріал: гама (с-dur), етюди, технічні вправи.	Практична	Басурманов А., Чайкин М. Самоучитель игры на баяне / А. Басурманов, М. Чайкин. – М.: Советский композитор, 1968. Баштан С. Твори для бандури / С. Баштан. – К.: Музична Україна, 2005. Верещагіна А. Хрестоматія з музики для учнів загальноосвітньої школи 1-3, 4-5, 6-7 кл. / А. Верещагіна. – К.: Музична Україна, 1985.			Два тижні
2. Дві різнохарактерні п'єси.	Практична	Гами і арпеджіо / упор. Н. Ширінська. – М., 1984.			Два тижні

		Грибов В. Хрестоматія баяніста. 3-4 класи ДМШ / В.Грибов. – К.: Музична Україна, 1986. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста / М. Давидов. – К.: Музична Україна, 1983. Денисов О., Угринович В. Популярні мелодії для баяна або акордеона / О. Денисов, В. Угринович. – Вип.3. – К.: Музична Україна, 1990. Крюкова В. В. Музыкальная педагогика / В. В. Крюкова. – Ростов н/Д: «Феникс», 2002.				
3. Технічний матеріал: гама (a-moll), етюд, технічні вправи.	Практична	Лушников В. Самоучители игры на аккордеоне / В. Лушников. – М.: Советский композитор, 1991. Різоль М. 100 українських народних пісень для баяна / М. Різоль – К.: Музична Україна, 1991. Різоль М. Українські народні пісні в перекладі для баяна / М. Різоль. – К.: Музична Україна, 1978. Різоль М. Українські народні танці для баяна / М. Різоль. – Видання 5. – К.: Музична Україна. 1976.			Два тижні	
4. Дві різнохарактерні п'єси	Практична	Чоловський П. Пісні українські Січових Стрільців для баяна / П. Чоловський. – К.: Музична Україна. 1976. Юцевич Ю. С. Музика. Словник-довідник / Ю. С. Юцевич. – 2006.			Два тижні	

6. Система оцінювання курсу

(Якщо студент має набути певних компетентностей, то їх зміст підлягає оцінюванню – не обов'язково шляхом підсумкової атестації (іспиту) чи перевірки рівня засвоєних знань (реферату). Кожен результат навчання повинен оцінюватися окремо.

Оцінка «5» А передбачає відповідь на рівні самостійного мислення, міцне знання курсу, вміння складати план з питань та логічно викладати матеріал згідно з планом, підкріплюючи розповідь музичними прикладами, вміння аналізувати музичні твори різних жанрів, глибоке знання першоджерел, знання додаткової літератури, вміння розглядати музичний матеріал з позиції аналізу.

Оцінка «4,5» В передбачає добре знання програмного матеріалу, логічно струнку відповідь за самостійно складеним планом, вміння аналізувати музичний матеріал різних жанрів. У відповіді можливі несуттєві неточності.

Оцінка «4» С передбачає достатньо добре знання програмного матеріалу, логічно струнку

відповідь за самостійно складеним планом, вміння аналізувати музичні твори різних жанрів, добре знання першоджерел та музичного матеріалу.

Оцінка «3,5» D виставляється за знання основних положень курсу та першоджерел при недостатньо правильних формулюваннях та деяких порушеннях послідовності у викладі матеріалу, утруднення при аналізі навчального матеріалу.

Оцінка «3» E виставляється за знання основних положень курсу та першоджерел при недостатньо правильних формулюваннях та порушеннях послідовності у викладі матеріалу, утрудненнях при аналізі музичного матеріалу.

Оцінка «2» FX виставляється у тому випадку, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, не знає змісту першоджерел, не може застосувати теоретичні положення до аналізу музичного матеріалу.

Оцінка «1» F виставляється у тому випадку, якщо студент пропустив 90% академічних годин, має численні зауваження, не знає значної частини програмного матеріалу, не може застосувати теоретичні положення, аналізувати музичний матеріал.

Модуль 1				Модуль 2	Залік	Сума
Навчальна (аудиторна) та самостійна робота				ІНДЗ (реферат)		
ЗМ №1	ЗМ №2	ЗМ №3	ЗМ №4			
T1-3	T4-5	T6	T7-8			
20	15	10	20	5	30	100

Шкала оцінювання: національна та SCTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка SCTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування при виконанні контрольних, самостійних чи залікових завдань з основ теорії музики. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються, однак знання матеріалу і наявність лекцій обов'язкова! Практичні заняття відпрацьовуються шляхом опрацювання тем та виконання окремих завдань з курсу основ теорії музичної грамоти.

При пропусках занять більше 50%, студент повинен скласти (Тест № 1 і Тест № 2), після чого допускається до складання заліку.

Для отримання заліку з основ теорії музики та гри на музичному інструменті, студент зобов'язаний відвідати більше половини занять з даного курсу і виконати контрольну або

тестову самостійну роботу та підготувати на музичному інструменті виконання двох різнохарактерних музичних творів.

8. Рекомендована література

1. Арзаманов Ф. Теорія музики і виконавство // Ф. Арзаманов Методика викладання музично-теоретичних і музично-історичних предметів: Зб. статей / Упор. В. Самохвалов. – К.: «Музична Україна», 1983. – С. 3-16.
2. Бородай М., Сивик О. Теорія музики в системі професійної музичної освіти // М. Бородай, О. Сивик / Навчально-методичний посібник. – Тернопіль : Навчальна книга. – Богдан, 2012. – 56 с.
3. Горемичник А. Основи музичної мови. - // Мелітополь, 2005. – 161 с.
4. Калашник М. Уроки елементарної теорії музики // М. Калашник Уроки елементарної музики. – Х.: «Фактор», 2004. – 351 с.
5. Качмар О. Шляхи вдосконалення викладання курсу «Основи теорії музики і сольфеджіо» // О. Качмар / Методичні рекомендації для студентів спеціалізації «музика» і «хореографія». – Івано-Франківськ. – 2012. – 70 с.
6. Музична грамота // Укладачі Амосова Н.В., Казак І.І. Навчально-методичний посібник із сольфеджіо та теорії музики для учнів 1-7 класів дитячих музичних шкіл. – Рівне. – 2005. – 96 с.
7. Островський А. Методика теорії музики и сольфеджіо. – Л.: Музгиз, 1954. – 303 с.
8. Побережна Г. Загальна теорія музики: Підручник для студентів музично-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: «Вища школа», 2004. – 298 с.
9. Смаглій Г., Маловик Л. Основи теорії музики. – Х.: «Факт», 2005. – 383 с.
10. Станіславська К. Шляхи оптимізації викладання елементарної теорії музики студентам режисерських спеціалізацій. / Автореферат дис. канд. пед. наук. – К., 2002. – 20 с.
11. Способин И. Элементарная теория музыки. – М.: Гос. муз. изд., 1963. – 203 с.

Додаткова література

1. Калашник М. Уроки елементарної теорії / О. Калашник. – Навчальний посібник: Видавництво будинок «Фактор» – Харків. 2004. – 351 с.
2. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / С. Павлюченко. Посібник для муз. шкіл та училищ. – 4-е вид., випр. та доп. – К., 1980.
3. Фридкин Г. Практическое руководства по музыкальной грамоте. – / Г. Фридкин. – М., 1986. – 250 с.
4. Енциклопедичний музичний словник. – 2-ге вид., випр. і доп. – М., 1996.
5. Музична грамота: Начально-методичний посібник із теорії музики та сольфеджіо / І. Козак. – Рівне. – 2005.
6. Гукова В. Музика і музична мова / В. Гукова. – Мелосвіт. – 2006.
7. Лужний В. Музична грамота в школі. Методичний посібник для вчителів музики в школі / В. Лужний. – К.: «Музична Україна». – 1987. – 115 с.
8. Музика. Дитяча енциклопедія / Упорядники О. Володарська, Є Каневський. – Харків. – 2005. – 320 с.
9. Українська пісня на уроках сольфеджіо. Збірник вправ. – К., 2008. – 60 с.
10. Юцевич Ю. Музика: Словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2003. – 352 с.

Викладач _____

